

Olaylar — Başvuranlar, İtalyan Medeni Kanunu’nda eşlerin karşı cins olmaları gerektiğinin belirtilmiş olması nedeniyle resmi nikâh kıymalarına izin verilmeyen, aynı cinsle istikrarlı bir ilişki yaşayan üç çifttir. İlk çiftin söz konusu kurala itiraz etmesi üzerine, temyiz mahkemesi, mevzuatın anayasaya uygun olup olmadığı konusunda bir karar verilmek üzere, dosyayı Anayasa Mahkemesine göndermiştir. Anayasa Mahkemesi, 2010 yılı Nisan ayında, İtalyan Anayasası’nda güvence altına alınan evlenme hakkının, eşcinsel birliktelikler için geçerli olmadığı ve bu kapsamda geleneksel anlamda bir evlilikten bahsedildiği yönündeki tespitinin ardından, başvuranların şikâyetinin kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi, aynı zamanda, aynı cinsle birliktelik yaşayan çiftlerin hak ve görevlerinin hukuki olarak tanınması konusuyla ilgili olarak, zamanında ve kanunla belirlenen yöntem ve sınırlar çerçevesinde yapılacak düzenlemelerin Parlamentonun görev alanına girdiğini belirtmiştir. Sonuç olarak, başvuranın itirazı reddedilmiştir.

Hukuki Değerlendirme — Madde 8: Mahkeme, daha önce ele aldığı davalarda, Sözleşme’nin 8. maddesinde belirtilen “aile hayatı” kavramının, aynı cinsle aynı evde istikrarlı olarak fiili bir birliktelik yaşayan çiftleri de kapsadığına karar vermiştir. Mahkeme, ayrıca, gerek Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi gerekse Bakanlar Komitesi tarafından vurgulandığı üzere, aynı cinsle ilişki yaşayan çiftlerin, yasal olarak tanınmaya ve ilişkilerinin koruma altına alınmasını sağlamaya ihtiyaç duyduklarını da kabul etmiştir.

Mahkeme, mevcut İtalyan mevzuatında aynı cinsle ilişki yaşayan çiftlere sağlanan yasal korumanın, istikrarlı ve ciddi bir ilişki yaşayan bir çiftin temel ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli olmadığı kanaatine varmıştır. Aynı cinsle yaşanan birliktelikler, şehirlerin %2’sinde yerel yönetimlerin kayıtlarına geçirilebilse de, bu durumun sadece sembolik bir değeri söz konusudur ve bu kayıt aynı cinsle ilişki yaşayan çiftlere herhangi bir hak tanınmasını sağlamamaktadır. 2013 yılı Aralık ayından itibaren, aynı cinsle ilişki yaşayan çiftler “birlikte yaşama anlaşmaları” yapma imkânına sahip olmuşlardır. Ancak, bu anlaşmaların kapsamı son derece sınırlıdır. Söz konusu anlaşmalarda, çift arasında istikrarlı bir ilişkinin sürdürülmesi için esas teşkil eden, maddi destek, bakım yükümlülükleri ve miras hakları gibi bazı temel ihtiyaçlar yer almamaktadır. Ayrıca, bu anlaşmalar birlikte yaşayan herkese açık olduğundan, bu durum, söz konusu anlaşmalarda öncelikli amacın çiftleri korumak olmadığı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda, söz konusu anlaşmalarda, çiftin birlikte yaşaması

koşulu yer almaktadır. Oysa Mahkeme, birlikte yaşamının, çiftler arasında istikrarlı bir ilişkinin sürdürülmesi için ön şart olmadığını zaten kabul etmiştir. Mahkeme, ister evli olsun ister kayıtlı bir birliktelik yaşıyor olsun, pek çok çiftin ilişkilerini uzaktan sürdürmek durumunda kaldıkları dönemler (örneğin, işleri nedeniyle) yaşadıklarını belirtmiştir.

Bu nedenle, başvuranların alenen çift olarak yaşamalarına ilişkin sosyal gerçekler ile ilişkilerinin kanunda resmi olarak tanınmaması arasında bir çelişki söz konusudur. Mahkeme, aynı cinsle yaşanan birlikteliklerin tanınmasının ve koruma altına alınmasının İtalya açısından külfetli olmayacağı kanaatine varmıştır. Mahkeme, medeni veya kayıtlı bir birliktelik şeklinin, ilişkinin yasal olarak tanınmasını sağlayacağını ve bu şekilde tanınmanın söz konusu kişiler açısından son derece önemli olacağını belirtmiştir.

Mahkeme, ayrıca, Avrupa Konseyi'ne üye Devletler arasında, aynı cinsle ilişki yaşayan çiftlerin yasal olarak tanınmalarına yönelik bir eğilimin söz konusu olduğuna ve 47 üye Devletten 27'sinde bu tür ilişkilerin tanınması yönünde yasa çıkarıldığına dikkat çekmiştir. Aynı zamanda, İtalyan Anayasa Mahkemesi, mevzuat çerçevesinde, aynı cinsle yaşanan ilişkilerin tanınması ve koruma altına alınması gerektiğini belirtmiş, ancak İtalyan yasama meclisinin, bu durumu uzun süre boyunca dikkate almadığına ve dolayısıyla yargının otoritesini zayıflattığı ve ilgili kişilerin hukuki belirsizlik içinde bırakılmalarına neden olduğu hususuna dikkat çekmiştir. İtalyan mahkemelerinin bu yöndeki çağrıları, yakın zamanda yapılan anketlere göre eşcinsel çiftlerin yasal olarak tanınmalarını desteklediği anlaşılan İtalyan nüfusunun çoğunluğunun duygularını yansıtmaktadır. İtalyan Hükümeti, bu tür çiftlerin yasal olarak koruma altına alınmaları gerektiği hususunu reddetmemekle birlikte, mevcut durumu haklı kılacak herhangi bir toplumsal menfaate dikkat çekmemiştir.

Mahkeme, yukarıda belirtilen hususları dikkate alarak, İtalya'nın, başvuranların birlikteliklerinin tanınmasını ve koruma altına alınmasını öngören belirli bir yasal çerçeve sağlama yükümlülüğünü yerine getirmediği kanaatine varmıştır. Mahkemenin, aksi bir tespitte bulunması için, İtalya'daki değişen koşulları dikkate alma ve Sözleşme'yi elverişli ve etkin bir şekilde uygulama konusunda isteksiz olmak zorunda kalması gerekirdi.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle).

Madde 41: 5.000 avro manevi tazminata hükmedilmiş, maddi tazminat talebi ise reddedilmiştir.

(ayrıca bk. *Schalk ve Kopf / Avusturya*, 30141/04, 24 Haziran 2010, [131 sayılı Bilgi Notu](#); *Vallianatos ve Diğerleri / Yunanistan* [BD], 29381/09 ve 32684/09, 7 Kasım 2013, 168 sayılı Bilgi Notu; ve *Hdmdldinen / Finlandiya* [BD], 37359/09, 16 Temmuz 2014, [176 sayılı Bilgi Notu](#))